

Medzivojnová literatúra - opakovanie – 3. ročník – A skupina

Ukážka: Jozef Cíger-Hronský - Jozef Mak (úryvok)

A stalo sa toto vo štvrtok.

Potom v pondelok prišla inovat'.

Ved' vieme, inovat' je najparádnejší závoj. Hocikde a hocikedy ho niet. Pekný je závoj na vyšedených lúkach, ale teraz sa nerozložila po rovinkách, ani po úbočiach nie.

Krásny je na brezovom prúte, matne svieti, aby bol diskretný v nádhere a nevtieral sa do očí hocikomu.

Ale teraz neovil brezový prút.

Inovat' nesadla ani na smrek, ani na vrby, neprišla ani o polnoci, ako chodievala, prišla za bieleho dňa a sadla iba na Makovu chalupu.

Ba ani tam sa nerozprestrela po celej chalupe, nie po streche, nie na prahu, nie po celej chyži, iba na Julinu tvár sadla.

Na čelo, na privreté oči, na biele pery.

Na Julin biely úsmev.

Hej, Julia sa usmievala i potom, keď bola mŕtva.

Radost', čo sa do nej tísila v posledné dni, nemihla tak naraz a ticho umrieť, ako umrela pokorná Julia. To nejde...! Radost' umiera veľmi pomaly, alebo neumrie nikdy, najmä nie tam, kde jej bolo veľmi málo.

Alebo umiera veľmi pekne.

Hľa, sviece, čo strážia nad Julinou radosťou a Julinou inovat'ou, prikláňajú si plamienky, akoby sa chceli pohovárať o veci, zažmurkajú, zavše celkom veselo, a poplašia sa iba vtedy, keď sa vo veži rozkýva najväčší zvon. Ten vážny, seriózny, keď zamumle. Jemu sa musí veriť, on žarty nikdy nevystrája.

A ešte vtedy, keď cez hustý rad speváčok a umodlených žien hodia okom do kúta, kde sedí Jozef Mak.

I Makovi sa musí veriť.

1. Zaradíte autora do kontextu národného a literárneho (národnosť autora a názov periódy, do ktorej patrí).
2. Vyjadrite 1 vetou, akú situáciu zobrazil autor v predchádzajúcej ukážke.
3. Vysvetlite priezvisko hlavnej postavy.
4. *Trp, Jozef Mak. Človek-milión si, keďže nie je pravda, že najtvrdší je kameň, najmocnejšia je oceľ, ale pravda je, že najviac vydrží na svete obyčajný Jozef Mak.*
Z ktorej časti románu je táto ukážka? Vysvetlite ju.
5. *Zelený svit (a) ovíjal svoje vlákna okolo drevených zrubov a šindľových striech. Oblôčik (b) matere Jozefa Maka vydychoval ustáté, zomdlené žlté svetlo a chladná hmla sa čudovala (c), tichšie si líhala na zem pod týmto oblokom.*
Ako sa nazýva slohový postup, ktorý autor využíva v ukážke? Pomenujte podčiarknuté umelecké prostriedky.
6. Uvedte 3 prvky, ktoré dokazujú, že román Jozef Mak je psychologickým románom.

Úloha 1

Pomenujte umelecký prostriedok: *radost' umiera veľmi pomaly*.

- (A) personifikácia
- (B) prirovnanie
- (C) epiteton
- (D) metafora

Úloha 2

Rozhodnite, aké prostredie zobrazil autor v diele Jozef Mak.

- (A) vrchárske
- (B) dedinské
- (C) malomestské
- (D) veľkomestské

Úloha 3

Vypíšte z trinásteho odseku ukážky jedno slovo, ktoré je použité vo význame rozprávať nezrozumiteľne.

.....

Úloha 4

Vypíšte z ukážky jedno prídavné meno, ktoré vyjadruje najvyššiu mieru vlastnosti.

.....

Medzivojnová literatúra - opakovanie – 3. ročník – B skupina

Ukážka: Jozef Cíger-Hronský - Jozef Mak (úryvok)

A stalo sa toto vo štvrtok.

Potom v pondelok prišla inovat'.

Ved' vieme, inovat' je najparádnejší závoj. Hocikde a hocikedy ho niet. Pekný je závoj na vyšedených lúkach, ale teraz sa nerozložila po rovinkách, ani po úbočiach nie.

Krásny je na brezovom prúte, matne svieti, aby bol diskretný v nádhere a nevtieral sa do očí hocikomu.

Ale teraz neovil brezový prút.

Inovat' nesadla ani na smrek, ani na vrby, neprišla ani o polnoci, ako chodievala, prišla za bieleho dňa a sadla iba na Makovu chalupu.

Ba ani tam sa nerozprestrela po celej chalupe, nie po streche, nie na prahu, nie po celej chyži, iba na Julinu tvár sadla.

Na čelo, na privreté oči, na biele pery.

Na Julin biely úsmev.

Hej, Julia sa usmievala i potom, keď bola mŕtva.

Radost', čo sa do nej tísila v posledné dni, nemihla tak naraz a ticho umrieť, ako umrela pokorná Julia. To nejde...! Radost' umiera veľmi pomaly, alebo neumrie nikdy, najmä nie tam, kde jej bolo veľmi málo.

Alebo umiera veľmi pekne.

Hľa, sviece, čo strážia nad Julinou radost'ou a Julinou inovat'ou, prikláňajú si plamienky, akoby sa chceli pohovárať o veci, zažmurkajú, zavše celkom veselo, a poplašia sa iba vtedy, keď sa vo veži rozkýva najväčší zvon. Ten vážny, seriózny, keď zamumle. Jemu sa musí veriť, on žarty nikdy nevystrája.

A ešte vtedy, keď cez hustý rad speváčok a umodlených žien hodia okom do kúta, kde sedí Jozef Mak.

I Makovi sa musí veriť.

1. Uved'te miesto a čas deja románu Jozef Mak.
2. Vysvetlite, aký rozprávač sa vyskytuje v románe Jozef Mak.
3. Vysvetlite, prečo autor nazýva Jozefa Maka človekom-milión.
4. *Trp, Jozef Mak. Človek-milión si, keďže nie je pravda, že najtvrdší je kameň, najmocnejšia je oceľ, ale pravda je, že najviac vydrží na svete obyčajný Jozef Mak.*
Z ktorej časti románu je táto ukážka? Vysvetlite ju.
5. Zelený svit ovíjal svoje vlákna (a) okolo drevených zrubov a šindľových striech. Oblôčik (b) matere Jozefa Maka vydychoval ustaté, zomdlené žlté svetlo (c) a chladná hmľa sa čudovala, tichšie si líhala na zem pod týmto oblokom.
Ako sa nazýva slohový postup, ktorý autor využíva v ukážke? Pomenujte podčiarknuté umelecké prostriedky.
6. Uved'te 3 prvky, ktoré dokazujú, že román Jozef Mak je sociálnym románom.

Úloha 1

Rozhodnite, čo v kontexte ukážky znamená veta: *Potom v pondelok prišla inovat'.*

- (A) začalo mrznúť
- (B) nasnežilo
- (C) Julia zomrela
- (D) Jozef Mak zostal sám

Úloha 2

Napíšte jedným slovom, v akom vzt'ahu bola Julia k Jozefovi Makovi.

.....

Úloha 3

Do akého literárneho druhu zaradujeme román Jozef Mak?

.....

Úloha 4

Dielo Jozef Mak je román:

- (A) vedecko-fantastický
- (B) sociálno-psychologický
- (C) autobiografický
- (D) generačný